

גיליון מס' 601 פרשת שמיני
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

לעילוי נשמת
הגאון הצדיק רבי מאיר ניסים (מזוז)
בן הרה"ג רבי מצליח צוק"ל ה"ד
שנ"מ הרבנית מרת כמאסנה ע"ה
בימי השבעה לפטירתו
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי צוק"ל

בעלי אסופות - במנהגי ספירת העומר

ניגונים להרגיע אנשים לחוצים וחולים

בעל גמ"ח שאל מרביו, אצלינו בגמ"ח שמים ניגונים ברקע כי אנשים שמגיעים לשם מאוד לחוצים וזה מרגיע אותם האם מותר להשמיע את אותם הניגונים גם בספירה, והשיב רבינו זצ"ל בחיך, תשים את המנגינה של אלי ציון ועריה, לא כדאי בימי הספירה, אבל בשאר ימות השנה אפשר להתיר לשמוע ניגונים, ושאלו, חולה שכל פעם ששרים לו הוא שוכח מהיסורין והרופאים אומרים שזה גם מועיל למחלתו האם מותר לנגן לו בכלי בימי הספירה, והשיב, אם הוא צריך את זה, א"כ זה לא שירה אלא רפואה, ושאלו, האם גם לחברים שנמצאים עמו בחדר מותר לשמוע, והשיב, מי שלא צריך לזה כדאי שיצא, ושאלו, בהרבה פלאפונים כשמתקשרים יש ניגוני המתנה האם מותר בספירת העומר, והשיב, באמת הדבר לא טוב וראוי להקפיד ע"ז, ושאל, מה הדין לשמוע בספירת העומר ניגונים בלי כלי נגינה, והשיב, אסור (מתוך הספר פניני שיח נדפס בדברי שיח גליון קע"ג).

שירים בגן ילדים לבחור שהתארס ואחרי קידוש לבנה

כתב רבינו זצ"ל, שלא ישמיעו שירים בגן ילדים אף בקטנים שלא הגיעו לחינוך (מועדי הגר"ח סי' ש' ועי' תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תשמ"ד, ששאל, בימי ספירת העומר האם מותר להשמיע לילדים בגן בגילי שנה עד שלוש שנים שירים מטייפ שזה מרגיעם ובעל כרחך גם הנשים הגונות ישמעו, והשיב, אין ראוי, ואמר רבינו זצ"ל, דלהרגיע התינוק ולילדים קטנים טוב שישיר להם משירי ט"ב ולא יכוון להנות מכך (תורת המועדים סי' תקנ"א ס"ה אות ד), ומה שנהגו חברים בישיבה לשיר לחתן אחר שמתארס אין להתיר בימים אלו, (תורת המועדים סי' תקנ"א ס"ה אות ג), ולענין קידוש לבנה כ' שהמנהג לרקוד טובים מאורות, (אשי ישראל בסוה"ס תשובה ש"מ ובהערה לס' קרא עלי מועד פ"ג הערה ט ותורת המועדים סי' תקנ"א ס"ה אות ג).

אם אסור בחוה"מ פסח, ובלי ל"ג בעומר

נשאל רבינו זצ"ל בענין שמיעת ניגון בחוה"מ פסח שהפמ"ג אסור גם בחוה"מ פסח לנגן מדין אבילות בימי הספירה האם קי"ל כן ואיך נהגו רבותינו [עי' בפרי מגדים במשב"ז סי' תצ"ג סק"ב, דריקודין ומחולות רשות יש לאסור בחול המועד פסח, ועי' בא"ב סימן תצ"ג סק"א מהא"ר סק"ב שמסופק בניסן עד ראש חודש אייר או מראש חודש סיון עד שבועות אם מותר לעשות רקודין של רשות, ומובא בשעה"צ סק"ד, וי"ל דמבע"ל לא"ר רק אחר החג, ולענין ניגון בכלי שיר בכל חוה"מ עי' בביאור הלכה סי' של"ט ד"ה להקל שהביא בתוך דבריו מספר זכרון יוסף שאוסר לנגן בכלי שיר בחוה"מ והביאור"ל והמשנ"ב לא גילה דעתו בזה ועי' בהגהות רעק"א על השו"ע א"ח סימן תקמ"ו ס"א אם מותר בכלי זמר עי' שו"ת שער אפרים סי' ל"ו ושו"ת אבן השהם סי' נ"ל, והשיב, לא שמענו, (דולה ומשקה עמוד רכ"א ולמעשה העידו שאמר שאין אבילות נוהג בחוה"מ), ולענין ליל ל"ג בעומר כתב רבינו זצ"ל, יש מקילין, וכן לענין תספורת, (דולה ומשקה שם, ובס' הל' חג בחג עמוד פ"ח בהערה הביא דעת מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל דלדידן דממשיכים האבילות אחר ל"ג בעומר מדינא יש להקל גם בליל ל"ג בעומר ומביא שכן שמע מרביו זצ"ל שכבר נהגו להקל גם בליל ל"ג בעומר, וא"ל בנו שלבניו היקל בזה ולציבור לא רצה לגזוז שלא יבא להקל למי שלא מחמיר באבילות אחר ל"ג בעומר, ואמר שכמדומה שהיו שנים שגזז גם בלילה, וממש"כ שכשחל ביום א' אין להתיר גם במוצ"ש נראה דבכל ליל ל"ג בעומר סבר שאין מגלחין, וצ"ע).

בענין שירה בפה ושירי חזנות בימי הספירה

בענין שירה בפה כתב רבינו זצ"ל, שמעתי מאממ"ר זללה"ה שהמנהג להחמיר בין בין המצרים ובין בספירת העומר אבל לא בשבתות, (קרא עלי מועד פ"ב הערה ו), ולענין ניגון בעת שלומד השיב רבינו זצ"ל (שם לענין בין המצרים) לא ראוי, ואמר רבינו זצ"ל דאמנם גם שירה בפה אסור אבל בעת הלימוד מותר שלא נחשב שיר אלא לימוד אבל להמשך בניגון אין להתיר, (שמענו כן ראינו ח"ב פ"ט סי' ט"ו), ובס' מעשה איש (ח"ז עמוד קנ"א), כתב, היה מי שלמד בבית מדרשו של מרן החזו"א זצ"ל בתשעת הימים בניגון, ונכנס א' ואמר לחזו"א שהלה שר בט' הימים אמר לו מרן ז"ל שלא להפריעו ולתת לו, ובתורת המועדים הביא בשם רבינו זצ"ל, דיש להקל לשיר בפה ניגונים המעוררים עצבות כשירים על החורבן. נשאל רבינו זצ"ל, האם מותר לשמוע שירי חזנות בימי הספירה, והשיב, אסור. (מועדי הגר"ח ח"ב סי' ר"ט). ונשאל רבינו זצ"ל, בענין שמיעת ניגונים איטים של דבקות, והשיב, מקפידים לא לשמוע, (ידון משה ט' שאלה י"ח).

ניגון להזכיר כניסת שבת, בסעודת סיום, והכנסת ס"ת

נשאל רבינו זצ"ל, אם בימי הספירה מותר להפעיל ניגונים כמה דקות קודם שבת דהוי כדבר מצוה שהציבור ידע מתי שבת, והשיב אולי (מועדי הגר"ח ח"ב סי' ר"כ). השיב רבינו, שמסתמא מותר לנגן בכלי שיר בסעודת סיום הש"ס בספירת העומר, (ידון משה ח"ט תשובה כ'), ונהגו גם כן לרקוד לכבוד שמחת התורה (שיח הסיום אות ט"ז). נשאל רבינו זצ"ל, אומרים בשם הרב, שמותר לעשות הכנסת ספר תורה עם תזמורת בספירת העומר כמו בכל ימות השנה ולא צריך להמתין דוקא עד שלשת ימי הגבלה האם זה רק בבית כנסת שאין להם ס"ת או אף ביש להם מה לקרוא רק יש תורם שרוצה דוקא עתה בספירה לעשות כן מאיזה טעם, והשיב רבינו, גם כשיש להם, (בנתיבות ההלכה קובץ מ"ז עמוד קע"א ובידון משה ט' סי' י"א השיב רבינו דבהכנסת ס"ת אפשר לכתחילה, ומצוה הבאה לידך אל תחמיצנה).

לשיר סעודת תנאים ובר מצוה

נשאל רבינו זצ"ל לענין לשיר שירי שמחה בסעודת תנאים ובר מצוה, והשיב רבינו, כמדומה שמקילין, (ידון משה ט' שאלה כ"א).

צליל ניגון בטלפון, ובהמתנה כשמתקשר

נשאל רבינו זצ"ל, במי שיש לו בפלאפון צליל של ניגון האם אסור בימי הספירה, והשיב, טוב ליזהר, [ובפניני שיח נדפס בדברי שיח גליון קע"ג שאל מרביו בהרבה פלאפונים כשמתקשרים יש ניגוני המתנה האם מותר בספירת העומר, והשיב, באמת הדבר לא טוב וראוי להקפיד ע"ז, וכן בס' ידון משה ט' אות י"ז נשאל בזה, והשיב, זה באמת לא טוב ואסור], ושאל, על מה שמצוי שמתקשרים למוסדות שיש זמן המתנה ארוך, ובינתיים יש מנגינות בטלפון עד שעונים, האם יש בזה חשש בימי הספירה, והשיב רבינו, שאם לא נחא ליה בזה מותר, וכתב שם בהערה שכנראה בצלצול פלאפון שבוחר הניגון כן נחא ליה בזה, ומ"מ כתב שאין ראוי להמתין על הקו זמן ממושך כשמתקשרים לארגוני החסד או ועדות הצדקות וכיו"ב ושומעים שירים ממש עד שעונים, (תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תשס"ב). וכשיש מנגינות בנסיעה באוטובוס או בהמתנה בטלפון אי"צ לאטום אזניו דאינו מכוין להנות (תורת המועדים סי' תקנ"א ס"ה אות ה).

לעילוי נשמת הנערה הצנועה והחסודה
מרת סימה ברכה ע"ה
בת כ"ק מרן האדמו"ר מביטשקוב רבנו דוד שליט"א
נלב"ע כ"ז ניסן תשפ"ג
תנצב"ה

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמרי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל
תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

יש לכתוב על כחצן קופות נוספות ובהיפוך דברי שי"ח, או בטלפון:

נדירים פלוס 03-7630585 - שלוחה 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה 4310

שנים קדמוניות על גדולי הדורות פרק 140

עובדות חדשות ונדידות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שנים קדמוניות - השכונות הבאים בעזה:

בן דודו של החזן איש, הג"ר רבי יצחק שוורץ חתן רבי זמל קרליץ | מרחבי ירושלים האון רבי מרדכי הדיס זצ"ל | משנח מאור מן שיכל להוציא לט תמונת פנוי

רבי האון השאנת איה זצוק"ל

נשמח לקבל מקוראיו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להג"ל

הגאון רבי אברהם רייסנר זצ"ל (י"ב ניסן תשע"ז)

רבי אברהם רייסנר (מבנו הג"ר מתתיהו).

הלכה ולא למעשה

סיפרו בני משפחתו של הג"ר אברהם זצ"ל:

פעם נשאל רבינו הגר"ח אם אשה שנהגה בבית אביה שלא לאכול בפסח מאכלי 'שרויה' ונישאה, ובעלה נוהג לאכול, צריכה התרת נדרים או שלא, והשיב לשואל, תשאל את רבי אברהם רייסנר, יש לו בזה הוראה מהחזון איש.

הלכו אל רבי אברהם, והשיב שלא היה דבר כזה, הוא לא שאל על כך את החזון איש.

משחזר הדבר ונשנה, שאל אותו בנו, איך יתכן שאחרים מעידים ששאל את החזון איש והנך מכחיש?

ענה רבי אברהם תשובה מאלפת, המעידה גם על זהירותו בהלכה:

אכן, שאלתי, אבל אין ללמוד מזה כהוראה לאחרים.

וכך היה המעשה: כאשר נישאנו החלה אשתי לנהוג ולאכול מאכלי שרויה, כמנהג בעלה, אבל חמי הר"ר יעקב שכטר ז"ל, היה חסר מנוחה מזה, שבתו אוכלת שרויה, ושאלתי את החזון איש, והוא ידע שאם היא תעשה התרת נדרים (א"ה, למרות שאין צורך) הדבר יניח את דעתו, ואכן עשתה התרת נדרים, אבל אין ללמוד מכאן הוראה לאחרים... (נפש יקרה עמוד נ"ט).

תורה ובין אדם לחבירו

סיפרו לרבינו: שמרן החזון איש התבטא פעם, בפני רבי אברהם רייסנר, כי 'שיא שלימות האדם בעולם הזה, הוא לעבור את החיים בלא לפגוע בזולת'.

והגיב על כך רבינו: מדברים אחרי תורה, ובלא תורה לא מתחיל. כלומר, דברי החזון איש נאמרו אחרי שיש בקרבו כבר תורה ולימוד התורה (ספר כל משאלותיך עמוד רמ"ט).

מחשובי התלמידי החכמים שכל זמן שהזקיני דעתם התווספה עליהן, היה הגאון האמיתי רבי אברהם רייסנר, נולד ו' טבת תר"צ, בצעירותו זכה לקירבה יתירה ממרן בעל ה'חזון איש', ולמרות שהיה בן למשפחה אמידה, ואף נשא את רעייתו שתבדלחטו"א בת הנגיד הרבני הר"ר יעקב שכטר ז"ל, נשא שכמו לסבול עול תורה מנערותו ועד זקנותו, והיה זקן ויושב בשיבה.

במשך שנים רבות למד תורה לשמה עם חברותא בעמקות ויגיעה שאין לשער תוך ביקוש האמת עד לתכלית. גם התרחק מאוד מכל נדנדוד של חטא. נלב"ע סמוך לחג הפסח, י"ב ניסן תשע"ו.

רבי אברהם רייסנר זצ"ל

העריך מאוד

רבינו העריך מאוד את ר' אברהם זצ"ל, וכשהיו נכנסים בניו שיחיו ומציגים את עצמם, היה מקבלם במאור פנים מיוחד.

תיאור מהווי הכולל בשנותיו הראשונות

סח לנו בנו הג"ר מתתיהו שליט"א מח"ס 'מבוא שערים - ריבית':

"זכורני את שנותיה הראשונות של כולל 'חזון איש'. למדו שם אז חבורה של עשרות אברכים בלבד, רציניים ומופלגים מאוד בתורה ויראה. רבי גדלי' נדל זצ"ל היה נחשב אז מעין ראש החבורה. מידי שבוע ביום חמישי התכנסה החבורה ב'עזרת נשים' של ה'כולל', ובכל פעם אברך אחר היה אומר בתורו 'חבורה תורנית' בפניהם.

"האברכים, שבמשך הזמן התפרסמו כגדולי תורה, היו אז צעירים, והיו מוסרים את החבורה בהתלהבות ובריתחא דאורייתא, כאשר השאר מקשיבים בעירנות ומשתתפים במלוא המרץ, זה בונה והאחר סותר, אחד מקשה והשני מתרץ, כדרכה של תורה.

"גם אבי רבי אברהם ז"ל היה מוסר 'חבורה' מזמן לזמן, והאברכים שתו את דבריו בצמא, בין השומעים היה גם רבינו הגר"ח קניבסקי שהיה אז אברך צעיר".

"אני זוכר שהוא היה שתקן גדול, הוא לא היה מעיר ומתווכח, רק מקשיב בדומיא לכל דבר תורה, וכשזו הסתיימה הוא שב במהירות לתלמודו, הוא היה שתקן גדול, אני יודע אם היה לו קשר קבוע עם אברך, מלבד ידידו הקרוב רבי בערל וינטרוב, והחבורות לכתובת שונה הלכות, רבי אלעזר צדוק טורצ'ין".

"מוכרחים לומר בהגינות" מעיר הגאון רבי מתתיהו שליט"א, "שאם היו שואלים בשנים ההם, אחד מהאברכים בכולל, מי נחשב מהחשובים בכולל, היו אומרים פלוני או אלמוני, רק לא את רבי חיים קניבסקי... שכן למרות שכולם ידעו על גודל התמדתו ושקידתו, אבל אף אחד מהם לא ידע כמה גדול ועמוק גדלותו בכל מרחבי התורה, רק כאשר יצא ספרו שונה הלכות, החלו אברכי הכולל להבין שהוא שונה ורחוק מאוד מכל האחרים, וכאשר הופיע הספר דרך אמונה, ראה כבר הדור כולו כי הוא חד בדרא"... (וראה עוד בספר הנפלא 'נפש יקרה' עמוד נ"ט).

לקחת בנים עם אמם לים

כתב רבינו בקונטרס הזכרונות (סימן ל"ט, כ') "שאלו אם אשה יכולה לקחת איתה את בנה הקטן לים, ואמר שאם יכולים לזכור כשיגדלו יש למנוע", ובשנים המוקדמות כאשר היה נשאל רבינו על כך, היה עונה את דברי החזון איש, ומוסיף כי בעל המעשה הינו

(מערכת וארכיון "דברי שי"ח" שומרת לעצמה את כל הזכויות ואין להעתיק ללא רשות).

מערכת 'דברי שיח' חושפת בפרסום ראשון

מכתב תנחומין שכתב הגר"מ מאזוז ראש ישיבת 'כסא רחמים', שהסתלק השבוע באסרו חג של פסח, לבני משפחת מרן זצוק"ל לאחר הסתלקותו, אדר תשפ"ב:

לכבוד האחים היקרים שלא יתפרדו

בני ובנות הגאון המנוח מרא דכולא תלמידא

ר' שמריה חיים קניבסקי זצ"ל

בשבוע שעבר הייתי מאושפז ל"א במעייני הישועה עד סוף השבוע, במחלקה פנימית חדר מס' 14 (בגימט' חיים במס"ק), ולא יכולתי לבקר

אצלכם, רק במוצ"ש דברתי כמה

מלים לעילוי נשמתו, ושהיה מגין

על הדור ובפרט על עירו בני-ברק

בהבטחה גמורה, שהחזון איש אמר

לא יפלו טילים במקום הזה. וכן

היה כמה פעמים. וגדולים צדיקים

במיתתן יותר מבחייהם. ויה"ר

שהגאון המנוח יעתיר בעדנו ובעד

כל ישראל לישועה קרובה בב"א.

מן השמים תנוחמו

